

Une portion de pâte est prélevée lors de la préparation des 'halot, le pain de Chabat.

Adam, dîme de la terre

L'Homme 'hala

Le terme Adam provient de Adama, la terre en hébreu. Fait à partir d'un prélèvement de glèbe Adam est en quelque sorte une "dîme de la terre".

בראשית פרק ב'

אֱלֹהִים תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם: בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים--אָרֶץ וְשָׁמַיִם.
וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה, טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, טֶרֶם יִצְמַח: כִּי לֹא הִמְטִיר ה'
אֱלֹהִים עַל-הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה. וְאֵד יַעֲלֶה מִן-הָאָרֶץ וְהַשְּׂקָה אֶת-
כָּל-פְּנֵי הָאֲדָמָה. וַיִּצְרֶה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עֹפֶר מִן-הָאֲדָמָה, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת
חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֶּן-בְּעֵדֶן--מִקְדָּם; וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת-
הָאָדָם אֲשֶׁר יִצְרֶה

Genèse Chapitre 2

⁴ Telles sont les origines du ciel et de la terre, lorsqu'ils furent créés; à l'époque où l'Éternel-Dieu fit une terre et un ciel. ⁵ Or, aucun produit des champs ne paraissait encore sur la terre, et aucune herbe des champs ne poussait encore; car l'Éternel-Dieu n'avait pas fait pleuvoir sur la terre, et d'homme, il n'y en avait point pour cultiver la terre. ⁶ Mais une exhalaison s'élevait de la terre et humectait toute la surface du sol. ⁷ L'Éternel-Dieu façonna l'homme, - poussière détachée du sol, - fit pénétrer dans ses narines un souffle de vie, et l'homme devint un être vivant. ⁸ L'Éternel-Dieu planta un jardin en Éden, vers l'orient, et y plaça l'homme qu'il avait façonné.

בעל הטורים

הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. ר"ת חלה שהיה חלתו של עולם

Baal Hatourim

⁷ L'homme devint un être vivant: [les premières lettres de chaque mot forment] les initiales [inversées] du mot 'Hala car il [Adam] était la 'Hala du monde.

אור החיים

אכן יתבאר על פי מה שאמרו זל (בר פיד) כי אדם הראשון חלתו של עולם עכ, מובן מדבריהם כי העולם דין חלה יש בו [...] והנה אין מציאות לארץ להוציא ממנה צמחים זולת על ידי השקאת הארץ וזה הוא גלגול בעיסה ומעתה כל צמחי האדמה אסורים קודם שהורמה חלה שהוא יצירת האדם כי האדמה נתחייבה בחלה וכל זמן שלא הורמה חלתה טבל היא, והוא שאמר הכתוב כאן וכל שיח השדה טרם יהיה וגו' וכל עשב וגו' טרם יצמח כי לא המטיר ביום השלישי לארץ להוציאם אלא הארץ נתעברה מהם במאמרו יתברך אבל לא יצאו והטעם הוא להיות שאדם אין שהוא החלה של הארץ, ואמר התיקון שעשה ה'

להוציא הצמחים ואיד יעלה מן הארץ וגלגל את כל עפר העולם כאומר והשקה את כל וגו' וייצר ה' וגו' את האדם עפר וגו' זו היא הרמת החלה, אחר שנתחייבה כל הארץ בחלה והרים ה' חלה זו הותרה כל הארץ וצמחיה, ואם היה מגלגל במים חלק אחד מהארץ לא היה יוצא מכלל טבל אלא החלק שנתגלגל

Ohr Ha'haïm

⁵ Cela s'explique par le propos des sages (Genèse Raba §14) : "Adam est la 'Hala (pain tressé) du monde". De ce fait le monde est soumis à l'impératif de 'Hala [dîme que l'on prélève sur la pâte], [...] et c'est une réalité que les plantes ne poussent de la terre que si elle est irriguée, cela correspond au fait de pétrir la pâte. Conséquemment, tout ce qui pousse de la terre est interdit avant que n'en soit prélevée la dîme de "Hala, qui correspond à la création de l'humain, car la terre est assujettie au prélèvement, et tant qu'il n'a pas été effectué, elle a un statut de *Tevel* [récolte sur laquelle n'a pas été effectué le prélèvement et donc interdit à la consommation], [...] Et s'Il n'avait mélangé à l'eau qu'une partie de la Terre, seule cette partie aurait été permise à la consommation.

רש"י

א כי לא המטיר. ומאי טעמא לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים:

א ואד יעלה. לענין בריתו של אדם העלה התהום והשקה עננים לשרות העפר ונברא אדם כגבל זה שנותן מים ואחר כך לש את העסה אף כאן והשקה ואחר כך וייצר:

א וייצר. שתי יצירות יצירה לעולם הזה ויצירה לתחית המתים אבל בבהמה שאינה עומדת לדין לא נכתב ביצירתה שני יודין:

עפר מן האדמה. צבר עפרו מכל האדמה מארבע רוחות שכל מקום שימות שם תהא קולטתו לקבורה. דבר אחר נטל עפרו ממקום שנאמר בו מזבח אדמה תעשה לי הלואי תהא לו אדמה כפרה ויוכל לעמוד:

ויפח באפיו. עשאו מן העליונים ומן התחתונים גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים לפי שביום ראשון נבראו שמים וארץ. בשני ברא רקיע לעליונים. בשלישי תראה היבשה לתחתונים. ברביעי ברא מאורת לעליונים. בחמישי ישרצו המים לתחתונים. הוזקק בששי להבראות בו מעליונים ומתחתונים ואם לאו יש קנאה במעשה בראשית שיהיו אלו רבים על אלו בבריאת יום אחד:

Rachi

⁴ Car Il n'avait pas fait pleuvoir: et pour quelle raison n'avait-Il pas fait pleuvoir? Parce que "d'homme, il n'y en avait pas pour travailler la terre". Il n'y avait donc personne qui pût apprécier les bienfaits des pluies. Et lorsque l'homme est arrivé, il a reconnu que les pluies étaient nécessaires au monde. Il a prié pour elles, et elles sont tombées. C'est alors que les arbres et les végétaux se sont mis à pousser.

⁶ Une humidité s'élevait: comme elle était nécessaire à la création de l'homme, Il l'a fait remonter de l'abîme jusque dans les nuages, afin d'en humecter la terre et créer l'homme.

C'est comme lorsque l'on pétrit: on commence par verser de l'eau, puis on pétrit la pâte. Ici aussi il est écrit : "elle humectait", et ensuite: "Il façonna".

⁷ Il façonna l'homme (*vayitsèr*) Le mot *vayitsèr* est écrit avec deux yod, car il y a eu deux façonnages: celui de l'homme dans ce monde-ci, et celui de l'homme dans le monde à venir (Beréchith raba 14, 5). Tandis que pour les animaux, qui ne sont pas justiciables du tribunal divin, le même mot *wayitsèr* (verset 19) n'est écrit qu'avec un seul yod.

Poussière détachée du sol Dieu a amassé la poussière de toute la terre, des quatre points cardinaux, afin qu'elle accepte, où que l'homme vienne à mourir, de devenir sa tombe. Autre explication: il a pris la poussière de l'endroit dont il est dit: "Tu feras pour moi un autel de terre" ([Exode 20, 21](#)), [à savoir le site où allait être construit le Temple], en se disant: "Pourvu qu'elle lui soit une expiation afin qu'il puisse tenir!".

Il insuffla dans ses narines une âme de vie Il l'a formé d'éléments d'ici-bas et d'éléments d'en haut: le corps d'en bas, et l'âme d'en haut. Car le premier jour, Il a créé le ciel et la terre. Le deuxième jour, le firmament pour les êtres d'en haut. Le troisième jour, la terre ferme est apparue pour les êtres d'en bas. Le quatrième, les luminaires pour les êtres d'en haut. Le cinquième, Il a fait fourmiller les eaux d'une multitude rampante d'êtres vivants, pour les êtres d'en bas. Il fallait donc, le sixième jour, créer tout à la fois des éléments d'en haut et des éléments d'en bas. Car il se serait établi, sinon, de la jalousie dans l'œuvre de la création, puisque les uns auraient dépassé les autres pendant une des journées qu'a duré celle-ci.

תורה תמימה

¹ וַאֲדָ יַעֲלֶה. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ כְּתִיב וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, מִכִּיּוֹן שְׁעֵלָה שֶׁבֶר מִלְמַטָּה מִיַּד הַגְּשָׁמִים יוֹרְדִים (יְרוּשְׁלַמִי תַעֲנִית פ"ב ה"א). לְאַסְמַכְתָּא וּרְמִזָּה בְעֵלְמָא הוֹצִיא הַמִּילָה וְאֵד מִפְּשֻׁטָה לְהוֹרוֹת, כִּי לִירִידַת גְּשָׁמִים צָרִיךְ רַחֲמִים מְרֻבִּים וְתַפִּילָה בְדַאגָּה וְשִׁבְרוֹן לֵב. וְדַרְיֵשׁ אֵד מִלְשׁוֹן שֶׁבֶר, כְּמוֹ וְאֵיד נֶכּוֹן לְצַלְעוֹ (אִיּוֹב י"ח). וְע"ע לְפָנֵינוּ בַר"פ הַאֲזִינוּ בָּאָה עוֹד דְּרַשָּׁה בְעֵנִין זֶה.

² לְנַפֵּשׁ חַיָּה. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר אֵין הַיַּחֲדִיד יִכּוֹל לְסַגֵּף אֶת עַצְמוֹ בְּתַעֲנִית שְׁמַא יִצְטָרֵךְ לְבְרִיּוֹת וְאֵין הַבְּרִיּוֹת מִרְחַמוֹת עֲלָיו. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מַאי טַעְמָא דְרַבִּי יוֹסִי, דְכְתִיב וַיְהִי אָדָם לְנַפֵּשׁ חַיָּה – נַפֵּשׁ שְׁנַתַּתִּי בֶךְ הַחַיָּה (תַעֲנִית כֵּב):

Torah Temima

⁶ "Une exhalaison s'élevait": Rech Lakich dit (Talmud de Jérusalem traité Taanit 2,1): "Il est écrit: mais une exhalaison s'élevait de la terre, puisqu'est montée une brisure d'en bas la pluie est tombée". C'est en tant que simple appui scripturaire ou allusion qu'il [Rech Lakich] a dérogé au sens simple du mot, et ceci, pour enseigner que la tombée des pluies nécessite une grande miséricorde, une prière inquiète et un cœur brisé. Et il a interprété le mot *Ed* [אֵד] dans le sens de brisure, en accord avec le verset "la ruine [Eyd] menace ses flancs" ([Job 18.12](#)).

⁷ "Un être vivant": Rabbi Yossi dit (Taanit 22b): un homme ne peut se mortifier par le jeûne de peur qu'il ait besoin des autres et ceux-ci n'auront guère de miséricorde envers lui. Rav Juda a dit au nom de Rav: quelle est la raison de Rabbi Yossi? Car il est écrit : "L'homme devint un être vivant"; l'âme que J'ai mise en toi, fais la vivre.